

ומוכח דאזלינן בתר דעתייהו, והדרא קושיא דילמא הנשבע ראה גמל פורח מתכוון למה שהוא קורא גמל?

ודחינן: לא. מהכא לא מוכח מידי, כי איבעי ליה למשה להשביעם על דעת המקום ועל דעתו משום דעבודת כוכבים נמי איקרי אלוה, דכתיב "אלהי כסף ואלהי זהב", ומשום הכי היה צריך להשביעם על דעת המקום ועל דעתו.

ופרכינן: ולימא להו משה לישראל: קיימו תורה ולא היה צריך להשביעם על דעת המקום ועל דעתו, ומדלא עשה כן מוכח דיתכן דבני ישראל היו קוראים "תורה" לדברים שהם כנגד התורה לפיכך הוצרך להשביעם על דעת המקום, ומוכח דבסתמא נשבעים על דעתם?

ומשנינן: אם היה משה אומר "קיימו תורה", הם היו יכולים לומר שרק חדא תורה בלבד יקיימו, בעוד שצריך לקיים תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

ופרכינן: ולימא להו משה קיימו שתי תורות!?

ומשנינן: שמא יעלה על דעתם ששתי התורות הן תורת הטאת ותורת אשב, ולא היו נשבעים על שאר המצוות.

ופרכינן: ולימא להו קיימו כל התורה כולה!?

ומשנינן: דלמא מסקו אדעתייהו דעבודת כוכבים היא דאיקרי תורה. דאמר מר: חמורה עבודת כוכבים, שכל הכופר בה כמורה בכל התורה כולה, ויקבלו עליהם שלא לעבוד עבודת כוכבים בלבד, ולא את שאר המצוות.

ופרכינן: ולימא להו קיימו מצוה: ולא תהיה לכך משמעות אחרת?

ומשנינן: אי אמר הכי הווי מסקי אדעתייהו לקיים חדא מצוה בלבד.

ופרכינן: ולימא להו קיימו מצוות!?

ומשנינן: מצוות — תרתי בלבד משמע!

ופרכינן: ולימא להו קיימו כל המצוות כולן!?

ומשנינן: הווי משמע מצוות ציצית בלבד, דאמר מר שקולה מצוות ציצית כנגד כל המצוות כולן!

ופרכינן: ולימא להו קיימו שש מאות ושלוש עשרה מצוות!?

ומשנינן: ולטעמיך, שרצית לומר כי מה שאמר להם משה לא על דעתכם, הוא משום דילמא מסקי אדעתייהו מאי דבעו ומסקי ליה שמא וישבעו על כך, אמאי אמר להם משה שמשביעם על דעת המקום ועל דעתו למה לי? והרי כדי להוציא משבועה על דעתם די בדבר אחד, או על דעתו של משה, או על דעתו של מקום.

אלא, כך אמר משה לישראל: לא על דעתכם כט-ב אתם נשבעים, דהוי שבועה שיש לה היתר, אלא על דעת המקום ועל דעתי שהיא שבועה שאי אפשר להתירה, כי שבועה על דעת אחרים אי אפשר להתירה, שכל נדר ושבועה על דעת רבים אין להם התרה. ואמר להו משה הכי, כי היכי דלא תיהוי הפרה לשבועתייהו.

שנינו במשנה: ואם לא ראיתי נחש בקורת